

Verslag MBO conferentie ‘Betere zorg, minder uitval’

Lunteren, 22 april '09

Presentatieronde 1: Flex College –het Nijmeegse model in de strijd tegen voortijdig schoolverlaten. Presentator Jeroen Rood, directeur van het Samenwerkingsverband VO Nijmegen e.o.

De presentator Jeroen Rood gaf aan het begin aan dat zijn presentatie technisch van aard zou zijn en gericht op het bestuur en de organisatie van deze voor Nederland unieke onderwijsvoorziening - het Flex College Nijmegen. Dus geen werk- en behandelmethoden en aanpak binnen de voorzieningen, maar de geschiedenis van dit project, het proces van het tot stand komen er van, de uitgangspunten, de organisatie van het Flex College en de wet- en regelgeving van deze bijzondere voorziening staan centraal in deze presentatie. De bedenkers en de medewerkers van het Flex College verwachten dat deze unieke aanpak een succesvolle bijdrage zal leveren aan het oplossen van een probleem met een lange geschiedenis in het onderwijs – het vroegtijdig schoolverlaten door jongeren als gevolg van gedrags- en leerproblemen. De basis voor het ontstaan van het model ligt in het inzicht dat er waren, zijn en zullen zijn jongeren die onderwijs moeten volgen, maar die moeilijk hun weg op school vinden. Volgens de presentator biedt het Flex College een structurele oplossing voor dit probleem.

Uitgangspunten

Enkele belangrijke uitgangspunten vormen het fundament van dit bijzondere model. Op de eerste plaats staat de preventie. Dus het centrale doel van de aanpak is niet ‘een groep opvangen’ in een speciaal gecreëerde voorziening, maar proberen zoveel mogelijk problemen te voorkomen en deze binnen de school op te lossen. Dat betekent dat de scholen een eigen zorgstructuur hebben, waarmee zij mogelijke problemen opvangen. Er wordt altijd eerst zorgvuldig nagegaan of er een alternatief hulpaanbod is binnen een reguliere school, binnen het ROC-aanbod of het praktijkonderwijs voor een jongere met gedrags- of leerproblemen om alsnog onderwijs te volgen. Verder moet de aanpak van het probleem ‘geen rafelrand van

tijdelijke projecten' zijn, maar op een duurzame en structurele manier georganiseerd. Dat betekent het inrichten van een goede en duurzame voorziening voor de *overbelaste jongeren* met de zekerheid dat deze jongeren in deze voorziening altijd voor onderwijs en hulp terecht kunnen. In het rapport *Vertrouwen in de school* worden *overbelasten* omschreven als leerlingen die gebuikt gaan onder een opeenstapeling van problemen. Er worden sterke eenduidige duurzame regionale voorzieningen ingericht die niet alleen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, maar betrokken zijn bij het bestuur van het Flex College.

Doelgroep

Bij het omschrijven van de doelgroep van het Flex College werd het snel duidelijk dat het speciaal onderwijs buiten de structuur van deze voorziening valt. De doelgroep van het Flex College is de groep *overbelaste jongeren* in de leeftijd tussen 13 tot 23 jaar, leerlingen met een complexe problematiek. Deze jongeren hebben het zwaar in het regulier onderwijs, maar zij zijn ook niet te verwijzen naar het Speciaal Onderwijs, omdat zij (net) niet aan de toelatingscriteria voldoen.

Twee woorden omschrijven het samenwerkingsverband VO-ROC Nijmegen op dit punt -preventief en curatief. Preventief betekent leerlingen regulier onderwijs laten volgen, eventueel met hulp en ondersteuning. Preventief verwijst naar de zorgstructuur binnen de reguliere scholen voor primaire hulp en begeleiding van de leerlingen. Curatief verwijst naar het doel van het Flex College om een onderwijsplek voor de overbelaste jongeren te bieden, zodat zij alsnog een schooldiploma (kunnen) halen.

Visie

Het Flex College is een brede voorziening en omvat vmbo, mbo en havo/vwo. Het ROC heeft bewust en vrijwillig gekozen om mee te doen met dit project. Deze beslissing sluit aan op de visie van alle partners van het samenwerkingsverband – er is één gezamenlijk probleem en één gezamenlijke probleemdoelgroep. Er moet dan ook één gezamenlijk loket zijn, een centrum met deskundige professionals die de toegang tot de voorziening bewaken. Dit loket moet de instroom van de voorziening zo klein mogelijk houden. Dit is te realiseren door in de scholen zelf betere zorg en begeleiding te bieden zo dat eventuele problemen op tijd en met succes op te vangen. Afzonderlijke scholen, schoolbesturen en van de gemeente dragen de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de problematiek van de overbelaste jongeren.

Organisatie

Het Flex College bestaat uit een Expertisecentrum en twee onderwijscentra -het Centrum voor Beroeps- en Arbeidsmarktonderwijs (BA) en het Centrum voor Algemeen Vormend Onderwijs (CAVO). Het Expertisecentrum heeft enkele functies. Ten eerste: binnen dit centrum functioneert een toelatingscommissie (PLC nieuwe vorm) die als poortwachter van het Flex College dient en zorgt voor toelating van leerlingen in gevallen wanneer de leerling *en* de school overbelast zijn. Deze commissie stelt in overleg met de school van herkomst (zorgcoördinator, ZAT) vast met welk aanbod de leerling het best geholpen kan worden. Deze commissie moet zorgen dat het Flex College geen plek wordt waar de scholen alle problemen neerleggen. Voor de toelating van een leerling tot het college is een positieve advies van de commissie noodzakelijk. Doel van de aanmelding is diagnostiek, monitoren en ondersteuning van de leerling. Deze commissie is een multidisciplinair team met onder anderen een orthopedagoog en een maatschappelijk werker. Een andere taak van het Expertisecentrum is de versterking van de zorgstructuur in het reguliere onderwijs. Daarnaast speelt dit centrum de rol van kenniscentrum en zorgt voor de juiste diagnostiek, verwijzing en het monitoren van de leerlingen. De (bij-)scholing van medewerkers van het VO- ROC en het Flex College behoort ook de taken van het Expertisecentrum.

In het Centrum voor Beroeps- en Arbeidsmarktonderwijs (BA) worden leerlingen opgevangen die aangewezen zijn op arbeidsmarktonderwijs vanwege hun problematiek, talenten en/of voorkeuren. Zij worden gekwalificeerd met een vmbo -diploma, diploma op mbo niveau 1 of 2 of onderdelen daarvan. Het Centrum voor Algemeen Vormend Onderwijs (CAVO) is bedoeld voor leerlingen met de potentie om tenminste het diploma vmbo–t, havo of vwo te halen.

De inzet van het onderwijs in het Flex College is gericht op:

- sluitend netwerk;
- samenhang i.p.v. versnippering;
- transparant en dekkend aanbod onderwijs;
- geen kind op straat;
- flexibele in- en uitstroom;
- vraaggestuurd onderwijs;
- gericht op kwalificering, doorstroom, werk –voor iedereen, langdurig een baan hebben;
- professioneel en integraal onderwijs en begeleiding– jongeren moeten de organisatie als één ervaren.

Om deze doelen te bereiken is het nodig om onderwijs te geven aan kleine groepen leerlingen, relatief veel faciliteiten beschikbaar te stellen zodat er voor elke leerling een passend traject mogelijk is, veel persoonlijke aandacht en een sterke pedagogisch –didactische houding bij de professionals. Bij dit laatste punt maakte een deelnemer de opmerking dat het pedagogische gedeelte duidelijk is, maar dat het didactische gedeelte nauwelijks of moeizaam uit de verf komt. Er ontstond discussie tussen de deelnemers over het grote verschil tussen de behoeften van het onderwijs en de zorg als organisatie en de behoeften van de jongere als individu. In de visie van het Flex College staat het belang van het individu voorop en niet het organisatiebelang.

Structuur van het onderwijsaanbod

Het onderwijs wordt gegeven op enkele locaties. Deze zijn:

- een Reboundvoorziening;
- een CAVO (Centrum Algemeen Vormend Onderwijs) op de locatie Eigenwijs met ongeveer 70 leerlingen verdeeld in VMBO-t, HAVO en VWO klassen;
- een CAVO op locatie VAVO (Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs) met 80 tot 90 leerlingen verdeeld in kleine gestructureerde klassen voor VMBO, HAVO of VWO;
- CBA bovenbouw met 190 leerlingen VMBO 3 of 4, AKA, ROC;
- CBA onderbouw met 45 leerlingen VMBO 1 of 2.

In principe is instroom vanuit het primaire onderwijs of de brugklas naar de Flex voorzieningen niet mogelijk. Omdat daar toch veel naar wordt gevraagd wordt wel eens een uitzondering gemaakt. Er wordt dan wel geprobeerd de leerling zo snel mogelijk terug te plaatsen in het regulier onderwijs.

Juridische en financiële regeling

Het is moeilijk via de gewone onderwijswetgeving deze structuur direct te bekostigen. Desondanks is er een oplossing gevonden binnen de huidige wet- en regelgeving van het onderwijs om de duurzaamheid van het bestaan van het Flex College te garanderen. Het Flex College is een samenwerking van zelfstandige partners en de medewerkers van het college blijven in dienst bij de eigen organisatie. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de drie centra (het Expertisecentrum, het BA -centrum en het CAVO-centrum) is een gezamenlijke. Er is een gemeenschappelijk bestuursteam actief.

Tot slot

Het is Flex College is een ambitieus en vernieuwend concept. De komende twee jaren zijn bedoeld als implementatieperiode voor dit model. Het project is nog lang niet af, maar er wordt hard aangewerkt.